

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

---

Unani Use

The element of faith as well as experience which we mentioned earlier, is very much in evidence in the use of Unani medicines. While some of the elements of these medicines can be common, everyday dry fruits, others are somewhat more exotic, and imported from different parts of the world. The video clips in this section shed some light on how Unani practitioners talk about it.

MERITS OF UNANI

Video URI: hdl.handle.net/2152/65795

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Question	3
Urdu Transcription.....	4
Urdu Vocabulary	5
Urdu Question	6

Hindi Transcription

जनाब अपना पूरा नाम बतायें, बतायें आप कहां से हैं और इस इलाके में कब से हैं? नाम डॉक्टर, डॉक्टर महबूब खां, मौहल्ला पठानकोट से हूं मैं और मैं लगभग बीस साल से मैं रहता हूं यहां... जो यूनानी दवाईयों का जो एक इलाज है... जी... आपकी नज़र में ये इलाज कितना मुफ़ीद है और इसके क्या फायदे हैं आपको? यूनानी पद्धति अच्छी है और मतलब आराम भी उससे मिलता है लोगों को... और इसको चलाना चाहिये आगे तक... किस मायने में अच्छी मानते हैं आप? एक तो, मतलब, इसका कोई साईड इफ़ैक्ट नहीं है, इसका कोई इससे प्रॉब्लम नहीं होती, लगभग पेशेंट को ठीक पड़ती है, मतलब कौस्टली भी ज्यादा नहीं होती... तो इसलिये बेहतर समझते हैं... आपने कभी अंग्रेजी दवाई, जिसको कहा जाता है ऐलोपैथी... जी, जी-जी-जी... उसका इलाज कभी किया है आपने? हां, अपना किया है... उसमें और इसमें क्या फ़र्क पाते हैं? बेहतर तो ये यूनानी है, ये अच्छा लगता है, इसमें साईड इफ़ैक्ट नहीं हैं, उसमें साईड इफ़ैक्ट ज्यादा होता है, ऐलोपैथी में, तो इसलिये बेहतर समझते हैं हम लोग... और आप और आपके खानदान में जो लोग हैं... जी-जी... तो क्या सिर्फ यूनानी की तरफ ही... नहीं, मेरे फादर हैं वो पुराने हकीम हैं, वो यूनानी में ज्यादा विश्वास रखते हैं... तो आप ये हकीम आसिफ साहब के पास कभी-कभार जब आपको तकलीफ होती है, आते हैं, यहां ठीक हो जायेगा... हां, अक्सर आते हैं... किस वजह से आते हैं? एक बार कोई प्रॉब्लम है तो दवाई के बारे में वैसे, कोई अच्छी दवाई मिल जाये तो ठीक है... तो अपना इलाज आप खुद नहीं करते, अपने वालिद के पास नहीं जाते, आप इनके पास क्यों आते हैं? वो गांव में रहते हैं... वो गांव में रहते हैं... मैं यहां रहता हूं, तो गांव में थोड़ा, वो बुजुर्गों में ज्यादा आ गये हैं वो... तो इसलिये थोड़ा सा दिक्कत बनती है उनको... और आपको आराम मिलता है इससे? आराम मिलता है... कभी ऐसा हुआ कि आपको कुछ बहुत ज्यादा तकलीफ हुई हो, जब लोग कहते हैं कि बड़ा लाइलाज है भैया, ये तो सही नहीं हो सकता... ये यूनानी आपने दवाई खाई, उससे सही हो जाता है... इसके बारे में आप बतायें, अगर... नहीं, कुछ, मतलब मेरे साथ तो ऐसा प्रॉब्लम नहीं है, बाकी एक सुनने में आया है कि यूनानी दवाई जो है, मतलब, काफी हद तक कारगर हैं... और इसको देना चाहिये और क्या नाम है, इसको, मतलब, आगे तक चलाने की भी, सुविधा होनी चाहिये इनकी, मिलनी चाहिये, भई, मतलब, कभी ऐसा हो जाये, डॉक्टर साहब ने दवाई दे दी... यहां नहीं है तो कहीं भी नहीं मिल रही... बाए द वे होता है, तो अवेलेबल भी तो होना चाहिये... शुक्रिया साहब...

Hindi Vocabulary

Of Unani medicine	यूनानी दवाईयों का
Cure, remedy, treatment	इलाज
Profitable	मुफ़ीद
Advantages, benefits, gains, profits, uses	फायदे
Unani method	यूनानी पद्धति
Comfort, relief, rest	आराम
Better	बेहतर
English medicine, western medicine	अंग्रेजी दवाई
Difference	फ़र्क

Unani	यूनानी
Family	खानदान
Old doctor	पुराने हकीम
Trust, faith	विश्वास
Unani doctor	हकीम
Trouble	तकलीफ
Medication, drug, medicine	दवाई
Elderly	बुजुर्गी
Rest	आराम
Much trouble	ज्यादा तकलीफ
Incurable	लाइलाज
Effective	कारगार
Accommodation, facility, convenience	सुविधा

Hindi Question

डॉक्टर महबूब खां को युनानी इलाज से क्या फ़ायदे होते हैं?

- 1 जल्दी ठीक हो जाते हैं
- 2 थोड़े साइड इफ़ैक्ट होते हैं
- 3 इसके साइड इफ़ैक्ट नहीं होते हैं
- 4 दवाई का असर देर तक रहता है

Urdu Transcription

جناب اپنا پورا نام بتائیں، بتائیں آپ کہاں سے ہیں اور اس علاقے میں کب سے۔۔۔

نام ڈاکٹر، ڈاکٹر محفوظ خان، محلہ پٹھانکوٹ سے ہوں اور میں لگ بھگ بیس سال سے میں رہتا ہوں یہاں۔۔۔

جو یونانی دوائیوں کا جو ایک علاج ہے۔۔۔ جی۔۔۔ آپ کی نذر میں یہ علاج کتنا مفید ہے اور اس کے کیا فائدے ہیں آپ کو؟

یونانی پدھتی اچھی ہے اور مطلب آرام بھی اس سے ملتا ہے لوگوں کو۔۔۔ اور اس کو چاہیے آگے تک۔۔۔

کس معنی میں اچھی نامتے ہیں آپ؟

ایک تو، مطلب، اس کا کوئی سائنڈ افیکٹ نہیں ہے، اس کا کوئی اس سے پر اہم نہیں ہوتی، لگ بھگ پیشنت کو ٹھیک پڑتی ہے، مطلب کاسٹلی بھی زیادہ نہیں ہوتی۔۔۔ تو اس لئے بہتر سمجھتے ہیں۔۔۔

آپ نے کبھی انگریزی دوائی، جس کو کہا جاتا ہے ایلوپیتھی۔۔۔

جی، جی، جی، جی۔۔۔

اس کا علاج کبھی کیا ہے آپ نے؟ ہاں، اپنا کیا ہے۔۔۔ اس میں اور اس میں اور اس میں کیا فرق پاتے ہیں؟

بہتر تو یہ یونانی ہے، یہ اچھا لگتا ہے، اس میں سائنڈ افیکٹ نہیں ہیں، اس میں سائنڈ افیکٹ زیادہ ہوتا ہے، ایلوپیتھی میں، تو اس لئے بہتر سمجھتے ہیں ہم لوگ۔۔۔

اور آپ اور آپ کے خاندان میں جو لوگ ہیں۔۔۔

جی، جی۔۔۔

تو کیا صرف یونانی ہی کی طرف ہی۔۔۔

نہیں، میرے فادر ہیں وہ پرانے حکیم ہیں، وہ یونانی میں زیادہ وشواس رکھتے ہیں۔۔۔

تو آپ یہ حکیم آصف صاحب کے پاس کبھی کبھی جب آپ کو تکلیف ہوتی ہے، آتے ہیں، یہاں ٹھیک ہوجائیںگا۔۔۔

ہاں، اکثر آتے ہیں۔۔۔

کس وجہ سے آتے ہیں؟

ایک بار کوئی پر اہم ہے تو دوائی کے بارے میں ویسے، کوئی اچھی دوائی مل جائے تو ٹھیک ہے۔۔۔

تو اپنا علاج آپ خود نہیں کرتے، اپنے والد کے پاس نہیں جاتے، آپ ان کے پاس کیوں آتے ہیں؟

وہ گاؤں میں رہتے ہیں۔۔۔ وہ گاؤں میں رہتے ہیں۔۔۔ میں یہاں رہتا ہوں، تو گاؤں میں تھوڑا، وہ بزرگی میں زیادہ آ رہے ہیں وہ۔۔۔ تو اس لئے تھوڑا سا دقت بنتی ہے ان کو۔۔۔

اور آپ کو آرام ملتا ہے اس سے؟

ہاں، آرام ملتا ہے۔۔۔

کبھی ایسی ہوا کہ آپ کو کچھ بہت زیادہ تکلیف ہوئی ہو، جب لوگ کہتے ہیں کہ بڑا لا علاج ہے بھئی، یہ تو صحیح نہیں ہو سکتا۔۔۔ یہ یونانی آپ نے دوائی کھائی، اس سے صحیح ہو جاتا ہے۔۔۔ اس کے بارے میں آپ بتائیں، اگر۔۔۔

نہیں، کچھ، مطلب میرے ساتھ تو ایسا پر اہم نہیں ہے، باقی ایک سننے میں آیا ہے کہ یونانی دوائی جو ہے، مطلب، کافی حد تک کارگر ہیں۔۔۔ اور اس کو لینا چاہیے اور کیا نام ہے، اس کو، مطلب، آگے تک چلانے کی بھی، سودھا ہونی چاہیے ان کی، ملنی چاہیے، بھئی، مطلب، کبھی ایسا ہو جائے، ڈاکٹر صاحب نے دوائی دے دی۔۔۔ یہاں نہیں ہے تو کہیں بھی نہیں مل رہی۔۔۔ بائی دا وے ہوتا ہے، تو اوبیلبل بھی تو ہونا چاہیے۔۔۔

شکر یہ صاحب۔۔۔

Urdu Vocabulary

Of Unani medicine	یونانی دوائیوں کا
Cure, remedy, treatment	علاج
Profitable	مفید
Advantages, benefits, gains, profits, uses	فائدے
Unani method	یونانی پدھتی
Comfort, relief, rest	آرام
Better	بہتر
English medicine, western medicine	انگریزی دوائی
Difference	فرق
Unani	یونانی
Family	خاندان
Old doctor	پرانے حکیم
Trust, faith	وشواس
Unani doctor	حکیم
Trouble	تکلیف

Medication, drug, medicine	دوائی
Elderly	بزرگ
Rest	آرام
Much trouble	زیادہ تکلیف
Incurable	لاعلاج
Effective	کارگر
Accommodation, facility, convenience	سودھا

Urdu Question

ڈاکٹر محفوظ خان کو یونانی علاج سے کیا فائدے ہوتے ہیں؟

- 1 جلدی ٹھیک ہوجاتے ہیں
- 2 تھوڑے سائڈ افیکٹ ہوتے ہیں
- 3 اس کے سائڈ افیکٹ نہیں ہوتے ہیں
- 4 دوا کا اثر دیر تک رہتا ہے